

Q

(Tot el text de la lletra Q ha estat redactat per J. Gulsoy)

Quadern, quaderna, quadernal, V. quatre Quadra, quadradament, quadradura, quadragenari, quadragèsim, quadragesimal, quadrangle, quadrangular, quadrant, quadrantal, quadrar, quadrat, quadrati, quadràtic, quadratiu, quadratura, quadravi, quadre, quadreig, quadrejadura, quadrejar, quadrejat, quadrell ('cairell', 'còdol'), quadrella, quadreller, quadri-, quadricula, quadricular, quadriennal, quadrienni, quadrifoliat, quadriga, quadrilàter, quadrilateral, quadrilió, quadrilla, quadrilong, quadrimestre etc. V. caire i el suplement s. v. quadro Quadrinyola, nom d'un ocell de l'Albufera de Val., veg. TEULADÍ

QUADRO, aquest mot i els derivats i compostos han estat tractats s. v. CAIRE (II, 400b5ss.); aquí hi fem un suplement de documentació de *quadro, quadró, quadra, quadrant, quadrat, carrat, carrac, carrar, quadrejar, quadrejadura, quadrella, quadrilla, quadri- llo, quadriga, esquadra*.

Quadro 'figura o peça en forma quadrada', en el Baró de Maldà: «Lo altar major, que és de gran *quadro* antic, que ocupa la paret de dalt baix ab belles pinturas» (*Excursions*, p. 19), «lo campanar queda comensat en *quadro*, de dos estats de home, y las campanas quedan en finestrals en la fachada de la iglesia» (ib., p. 78): allí hem d'entendre que el campanar havia quedat incomplet, havent-se aixecat només a l'altura doble d'home i en forma quadrada; *de tots quadros* 'en toda la perifèria', en OPou, *ThPu.*, 1575, «*Pes quadratus*, vol dir cosa de tots *quadros* é un peu, --- *Pes contractus*, vol dir cosa que de tots *quadros* té mig peu» (p. 75). Notem: «*Quadro*, al Baix Empordà és la peça de terra de forma quadrada o poc menys». En altres comarques, entre elles la Conca de Barberà, és un tros d'hort destinat a conreu determinat, i en alguns llocs, per exemple a la Segarra, en diuen *quadró*» (*CostManc.* II, p. 99). JCoromines registra *quadro* a St. Romà de Tavèrnoles (Pallars) com a nom de partida: *lo kyadro dez nogés* (=noguers), 1963, i *Font de la Devesa 'l kyadro* a Noves i *lez eskyadros* a Castellviny (id.). *Quadro de popa*: en les barques velles,

l'extrem de l'orla a la banda de popa que forma un quadro tallat (recollit a l'Escala), 1937.

Quadró: pot tractar-se d'aquest mot en la forma *godro* que apareix en un doc. de 1085 d'Organyà: «vindicimus vobis uno *godro* de terra qui mihi advenit de parentorum» (*BABL* VIII, 533, amb la nota que és escriptura sospitosa, que sembla ser un trasllat per un amanuense que no sabia llegir l'original): es tracta d'una 'mesura de terra' (cf. *quadra*, infra). El *DAG* i *CostManc.* (supra) donen *quadró* amb el sentit de 'troç de terra quadrat' a l'Empordà; JCoromines va veure a St. Iscle d'Emp. en un capbreu de 1799 allí conservat *codró* i va sentir en aquella rodalia aquest mot amb valor de 'una mena de camp adjacent a una casa, d'una quintana poc més o menys', i va registrar a La Tallada *Quadró [kudró] de les Caritats, ~ de les Animes* (1964). Té a més nota que a Todolella (Ports de Morella) les hortes es divideixen en quatre trossos i n'hi ha allí: *Quadró dels Capellans, ~ de la Caseta del Flaret, ~ de Pedrafita i ~ del Carreró* (1961); a Boixar *los kyadróns* és nom d'una partideta, a Nules hi ha *Camí 'l kyadró*, i a Vistabella del Maestr. partides anomenades *es kyadróns de l'óza, kyadróns i fòjes del Mas de Mançanares*, i a la zona extrem sud del País Val., a Pinós-Monòver *el kyadró* és nom d'una partideta en una zona de vinya i olivers a cinc km. a l'oest del poble. Notem a més *quadret* 'rodalet': «als Pous de Muntells hi ha un *quadret* que en diuen Santa Bàrbera», sentit a Sant Jordi del Maestr., 1961. Notem també el dim. *quadronet* 'rajola', donat pel *DAG* a Onda (Val.).

Quadra amb valor d'una 'mesura de terra' en una donació de 1150: «Donamus nos uobis una *quadra* de terra erma qui nobis aduenit per donacionem de comite Barchinona» (*Rev. Bibl. Cat.* VII, 15; es tracta d'una donació de terres prop de l'Espluga de Francolí); amb tractament semi-popular trobem també *quares* en documents del mateix període: «campos de seminatura de xxiiij *quares*» (doc. de 1151, *Cart. Pobl.*, p. 116), i en dos altres escrits del mateix any, «seminatura de quatuor *quares*» (ib., pp. 119 i 208). En do-